

KÖTÜLÜK VE KÖTÜLER
CEHENNEMİN VATANDAŞLARI

Prof. Dr. Yener ÖZEN

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-399-939-1	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Kötülük ve Kötüler - Cennetin Vatandaşları	Yayıncı Sertifika No 47518
Yazar Yener ÖZEN ORCID iD: 0000-0003-1147-0246	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	Bisac Code PSY020000
	DOI 10.37609/akya.3171

Kütüphane Kimlik Kartı

Özen, Yener.

Kötülük ve Kötüler - Cennetin Vatandaşları / Yener Özen.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.

172 s. ; 135x210 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253999391

1. Psikoloji.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Sevgili Okuyucular,

İnsanlık tarihi boyunca, kötülük kavramı insanların zihninde derin izler bırakan evrensel bir gerçeklik olmuştur. İnsanların içinde var olan bu karanlık güç, çeşitli dinlerde, mitolojilerde, edebiyatta ve felsefede ele alınmış, sorgulanmış ve çözülmeye çalışılmıştır. «Kötülük, Kötüler ve Kötülükle Mücadele» adlı bu kitap, kötülük olgusunu ve bu olgunun yaratıcıları olan kötülerini anlamak için bir rehber sunmayı amaçlamaktadır.

Bu kitap, kötülüğün kökenlerini, çeşitli kültürlerdeki farklı yansımalarını ve kötülükle başa çıkma stratejilerini derinlemesine incelemektedir. Felsefi, psikolojik, sosyolojik ve dini açılarından ele alınan bu konular, okuyuculara kötülük ve iyilik kavramlarını daha kapsamlı bir şekilde anlama fırsatı sunmaktadır.

Kitabın ilk bölümünde, kötülük kavramının felsefi ve metafizik boyutları incelenmektedir. Ardından, psikolojik perspektiften bakıldığında kötülük ve insan doğası arasındaki ilişki ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde, sosyolojik ve toplumsal boyutlar göz önünde bulundurularak kötülük olgusu incelenmektedir. Son olarak, dinlerin ve mitolojilerin kötülükle nasıl başa çıktığına dair çeşitli örnekler verilmektedir.

Bu kitabın amacı, okuyuculara kötülükle mücadelede bir perspektif sunmak ve insanlığın ortak sorunu olan bu karanlık olgunun üzerine daha derinlemesine düşünmelerini sağlamaktır. Umuyoruz ki, bu kitap sizlere kötülükle mücadelede bir rehber olur ve içsel iyiliğinizi keşfetmenize yardımcı olur.

Keyifli okumalar dileriz.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
Kötülük Kavramının Evrenselliği ve Çeşitliliği	1
Kötülük Ve Kötülerin Tanımı ve İncelenme Yöntemleri.....	5
Felsefi, Psikolojik ve Dini Perspektifler	7
Kötülük ve Kötüler Konusu Bağlamında Kötülüğün Felsefi Perspektifleri	7
Kötülük ve Kötüler Konusu Bağlamında Kötülüğün Psikolojik Perspektifleri	9
Kötülük ve Kötüler Konusu Bağlamında Kötülüğün Sosyolojik Perspektifleri	12
Kötülük ve Kötüler Konusu Bağlamında Kötülüğün Dini Perspektifleri.....	14
Mitolojik ve Efsanevi Yaklaşımlar	18
BÖLÜM 1	
İLK KÖTÜLÜK MİTLERİ VE EFSANELERİ.....	25
İlk Kötülük Mitleri: Kültürel ve Psikolojik Perspektifler	26
İlk Kötülük Mitleri: Tarihsel ve Felsefi Perspektifler	27
İlk Kötülük Mitolojileri: Kökenler ve Anlamlar	28
İlk Kötülük Mitolojileri: Ülke Ülke ve Dini Coğrafyalar	29
İlk Kötülük Mitolojileri: Afrika ve Amerika Kıtası	30
İlk Kötülük Mitolojileri: Avrupa ve Asya Perspektifleri.....	31
İlk Kötülük Mitolojileri: Türk Dünyası Perspektifi.....	32
Orta Asya Türk Dünyası'nda Kötülük Kavramı: Mitolojik ve Kültürel Perspektifler.....	33
Türkiye Türklerinde Kötülük Kavramının İncelenmesi.....	34
Türkiye Türklerinde Mitolojik Olarak Kötülük Kaynakları.....	34
İlk Kötülük Efsaneleri: Kültürel ve Mitolojik Perspektifler	37

İçindekiler

İlk Kötülük Efsaneleri: Kültürel ve Mitolojik Perspektifler	38
Şamanizm ve Kötülük	41
Doğa Ruhlarının ve Şeytanların Rolü	45
Antik Mezopotamya ve Kötülüğün Kökenleri	48
Sümer ve Babillilerin Kötülük Tanrıları	51
Zigguratlar ve Kötülük Ritüelleri	54

BÖLÜM 2

İBRAHİMİ DİNLERDE KÖTÜLÜK VE KÖTÜLER.....	57
Yahudilik ve Kötülük Kavramı	59
Şeytanın ve Günahın İlk Görünüşü	62
Hristiyanlık ve Kötülüğün Varoluşsal Boyutları	65
İsa Mesih ve Şeytanın Mücadelesi	67
Cehennem ve Kötülük Ceza Mekanizması	70
İslam'da Şeytan, Cinler ve Kötülük	73
İslam'da İblis'in Düşüşü ve İnsanın Fitnesi	75

BÖLÜM 3

DOĞU DİNLERİNDE KÖTÜLÜK VE KARŞITLIĞI	79
Budizm: Dukkha ve Kötülüğün Kaynağı	82
Mara ve Kötülük İkinci Boyutu	85
Hinduizm ve Kötülük Kavramı	87
Kali ve Şiva'nın Kötülükle Mücadelesi	90
Brahmanizm ve Kötülüğün Evrensel Dengesi	93
Dharma ve Adharma	96
Dharma ve Adharma: Hinduizm'in Temel Kavramları	97
Dharma ve Adharma: Hindu Düşüncesinde Ahlaki İlkeler ve Ahlaki Bozulma	98

BÖLÜM 4

MİTOLOJİK İNANÇLARDA KÖTÜLÜK VE KÖTÜLER.....	101
Yunan Mitolojisinde Kötülük ve Tanrılar	105
Hades, Eris ve Diğer Kötülük Tanrıları	108
Kelt Mitolojisinde Kötülük ve Şeytanlar	112
Arawn, Morrigan ve Kötü Ruhlar	116

Nors Mitolojisinde Kötülük ve Ruhlar.....	120
Loki, Hel ve Diğer Kötülük Varlıkları.....	123
BÖLÜM 5	
KÖTÜLÜKLE BAŞ ETME STRATEJİLERİ.....	127
Ruhani ve Pratik Kötülüğe Karşı Savunma.....	130
Dualar, Mantralar ve Kutsal Metinlerin Gücü.....	134
Ahlaki ve Toplumsal İyilik İçin Mücadele.....	138
Adaletin ve Empatinin Rolü.....	143
Kötülüğü Yeniden Tanımlamak ve İyiliği Yüceltmek.....	147
Kötülüğü Yeniden Tanımlamak ve İyiliği Yüceltmek:	
Çeşitli Disiplinlerden Yaklaşımlar.....	148
SONSÖZ.....	151
KAYNAKLAR.....	153

KAYNAKLAR

- Ahmed, L. (2017). *The Quiet Revolution: The Veil's Resurgence, from the Middle East to America*. Yale University Press.
- Aksoy, B. (2019). "Kültürel Değişimin Toplumsal İyilik Üzerindeki Etkisi: Bir Analiz". *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 32(2), 180-195.
- Aksoy, İ. (2015). *Türk Halk İnançlarında Kötücül Varlıklar*, Folklor/Edebiyat Dergisi.
- Aldhouse-Green, M. (1993). *Celtic Myths*.
- Aldhouse-Green, M. (2001). *The Gods of the Celts*. Stroud: Sutton Publishing.
- Alev, A. B. (2019). *Dinlerin Ahlaki Öğretileri ve Toplumsal Dönüşüm*. İnsan Yayınları.
- Ali, M. ve Singh, R. (2022). "Kutsal Metinlerin Ruhsal ve Zihinsel Sağlık Üzerindeki Etkisi". *Dini Çalışmalar Dergisi*, 29(3), 250-265.
- Apollodorus. (M.Ö. 2. yüzyıl). *Library*. Translated by James George Frazer.
- Aristoteles. (2000). *Nicomachean Ethics*. Oxford University Press.
- Armstrong, K. (2006). *The Great Transformation: The Beginning of Our Religious Traditions*. Anchor Books.
- Ashkenazi, M. (2003). *Handbook of Japanese Mythology*. ABC-CLIO.
- Augustine. (400). *Confessions*.
- Balzer, M. M. (1996). *Shamans, Spirituality, and Cultural Revitalization: Explorations in Siberia and Beyond*. State University of New York Press.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bastian, D. (2010). *African Folktales: The Pantheon Fairy Tale and Folklore Library*. Pantheon.
- Batchelor, S. (1998). *Buddhism Without Beliefs: A Contemporary Guide to Awakening*. Riverhead Books.
- Batchelor, S. (2010). *Confession of a Buddhist Atheist*. Spiegel ve Grau.
- Batson, C. D. (1991). The altruism question: Toward a social psychological answer. *Hillsdale, NJ: Erlbaum*.
- Baumeister, R. F. (1997). *Evil: Inside Human Violence and Cruelty*. Holt Paperbacks.
- Baumeister, R. F., ve Finkel, E. J. (2010). *Advanced social psychology: The state of the science*. Oxford University Press.
- Beier, U. (2004). *Yoruba Myths*. University of Nebraska Press.
- Biale, D. (1986). *Power and Powerlessness in Jewish History*. Schocken Books.
- Biale, D. (1992). *Eros and the Jews: From Biblical Israel to Contemporary America*. Basic Books.
- Biggs, R. D. (2004). *Myths, rituals, and the ziggurat*. *Journal of Near Eastern Studies*.
- Black, J. A. (1998). *Gods, demons and symbols of ancient Mesopotamia: An illustrated dictionary*. The British Museum Press.
- Black, J. A., Green, A., ve Rickards, T. (1998). *Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia: An Illustrated Dictionary*. University of Texas Press.

Kötülük ve Kötüler - Cehennemin Vatandaşları

- Black, J. ve Green, A. (1992). *Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia: An Illustrated Dictionary*. The British Museum Press.
- Borsje, J. (1997). *The Evil Eye in Early Irish Literature and Law*.
- Bottero, J. (2001). *Mesopotamia: Writing, Reasoning, and the Gods*. University of Chicago Press.
- Bottero, J. (2001). *Religion in ancient Mesopotamia*. University of Chicago Press.
- Bourdieu, P. (1986). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Routledge.
- Boyd, G. A. (1992). *Trinity and Process: A Critical Evaluation and Reconstruction of Hartshorne's Di-Polar Theism Towards a Trinitarian Metaphysics*. Associated University Presses.
- Brown, C. (2020). "Ruhani Güçlenme ve Kişisel Gelişim: Köklü Bir Çözüm". *Ruhsal Psikoloji Dergisi*, 15(4), 320-335.
- Brown, C. (2020). *Psikolojik Savunma ve Zihinsel Sağlık: Bireylerin Kendini Koruma Stratejileri*. *Psikoloji ve Ruh Sağlığı Dergisi*, 25(4), 345-360.
- Brown, R. E. (1987). *The Birth of the Messiah: A Commentary on the Infancy Narratives in Matthew and Luke*. Doubleday ve Company.
- Brown, R. E. (1993). *The Death of the Messiah: From Gethsemane to the Grave: A Commentary on the Passion Narratives in the Four Gospels*. Yale University Press.
- Buitenen, J. A. B. V. (2008). *The Mahabharata: Volume 1*. University of Chicago Press.
- Burkert, W. (1985). *Greek Religion*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Byock, J. L. (2001). *Viking Age Iceland*. Penguin Books.
- Campbell, J. (1949). *The Hero with a Thousand Faces*. Princeton University Press.
- Cleckley, H. (1988). *The mask of sanity*. Mosby.
- Clunies Ross, M. (1994). *Prolonged Echoes: Old Norse Myths in Medieval Northern Society*. Odense University Press.
- Coomaraswamy, A. (1981). *The Living Thoughts of the Prophet Zarathustra: A Vedantic Treatise*. Indus Valley Press.
- Cornwell, B. (1990s). *The Warlord Chronicles*.
- Cotterell, A. (1999). *The Encyclopedia of Mythology*. Anness Publishing.
- Crawford, H. (1993). *Sumer and the Sumerians*. Cambridge University Press.
- Crawford, J. (2015). *The Poetic Edda: Stories of the Norse Gods and Heroes*. Hackett Publishing Company.
- Crossley-Holland, K. (1980). *The Norse Myths*. Pantheon Books.
- Cunliffe, B. (1997). *The Ancient Celts*.
- Çalışkan, M. (2019). «Kutsal Metinlerin İnsanların Ruhsal Sağlığı Üzerindeki Etkisi». *Dini Çalışmalar Dergisi*, 26(2), 150-165.
- Dahrendorf, R. (1959). *Class and Class Conflict in Industrial Society*. Stanford University Press.
- Dalai Lama. (1997). *The Four Noble Truths: Fundamentals of the Buddhist Teachings*. Thorsons.

- Dalley, S. (1998). *Myths from Mesopotamia: Creation, the Flood, Gilgamesh, and others*. Oxford University Press.
- Dante. (2003). *Divine Comedy*. Penguin Classics.
- Darley, J. M., ve Latané, B. (1968). "Bystander intervention in emergencies: Diffusion of responsibility." *Journal of Personality and Social Psychology*, 8(4), 377-383.
- Dasgupta, S. (1922). *A History of Indian Philosophy, Volume 1*. Cambridge University Press.
- Davidson, H. R. E. (1993). *The Lost Beliefs of Northern Europe*. Routledge.
- Decety, J., ve Cowell, J. M. (2014). Empathy, justice, and moral behavior. *AJOB Neuroscience*, 5(1), 3-14.
- Demir, A. (2020). "Empati ve İyilik Davranışlarının Psikolojik Etkileri: Bir Derleme". *Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 45(2), 150-165.
- Demir, M. (2018). "Etnik ve Cinsiyetçi Ayrımcılığın İyilik Üzerindeki Etkisi: Bir İnceleme". *Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 25(3), 250-265.
- Dodds, E. R. (1951). *The Greeks and the Irrational*. Berkeley: University of California Press.
- Doniger, W. (1999). *Hindu Myths: A Sourcebook Translated from the Sanskrit*. Penguin Books.
- Dorff, E. N. (2002). *The Way Into Tikkun Olam (Repairing the World)*. Jewish Lights Publishing.
- Dundes, A. (1997). *Anansi the Spider: A Tale from the Ashanti*. Turtleback Books.
- Dunn, J. D. G. (2003). *Christianity in the Making, Vol. 1: Jesus Remembered*. Eerdmans.
- Durkheim, E. (1893). *The Division of Labor in Society*. Free Press.
- Durkheim, E. (1897). *Suicide*. Free Press.
- Durkheim, E. (2008). *Toplumsal Bölünme ve Dayanışma*. İletişim Yayınları.
- Durmuş, H. (2021). "Toplumsal Adalet ve Suçun Azaltılması: Sosyolojik Bir Yaklaşım". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 38(2), 150-165.
- Ehrman, B. D. (2014). *Heaven and Hell: A History of the Afterlife*. Simon ve Schuster.
- El-Awa, S. M. (2007). *Punishment in Islamic Law*. American Trust Publications.
- Eliade, M. (1951). *Shamanism: Archaic Techniques of Ecstasy*. Princeton University Press.
- Eliade, M. (1958). *The Sacred and the Profane: The Nature of Religion*. Harcourt, Brace ve World.
- Eliade, M. (1959). *The Myth of the Eternal Return*. Princeton University Press.
- Elmalılı Hamdi Yazır. (1986). *Hak Dini Kur'an Dili*. Hakikat Kitabevi.
- Erdoğan, M. (2019). "Hukukun Üstünlüğü ve Adaletin Sağlanması: Hukuki Bir Değerlendirme". *Adalet Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 22(3), 250-265.
- Erikson, K. T. (1966). *Wayward Puritans: A Study in the Sociology of Deviance*. John Wiley ve Sons.

- Esposito, J. L. (1998). *Islam: The Straight Path*. Oxford University Press.
- Euripides. (M.Ö. 431). *Medea*. Translated by Rex Warner.
- Flood, G. (1996). *An Introduction to Hinduism*. Cambridge University Press.
- Flood, G. (2006). *Hinduism*. Princeton University Press.
- Foster, B. R. (1993). *Before the Muses: An Anthology of Akkadian Literature*. CDL Press.
- Foucault, M. (1977). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Vintage Books.
- Fowers, B. J. (2013). The limits of ethical understanding in relational contexts. *Journal of Moral Education*, 42(1), 50-64.
- Frazer, J. G. (1922). *The Golden Bough: A Study in Magic and Religion*. Macmillan.
- Freeman, P. (2016). *Warriors, Warlords, and Saints: The Anglo-Saxon Kingdom of Mercia*. History Press.
- Freire, P. (1970). *Eğitimin Pedagojisi*. Ayrıntı Yayınları.
- Freud, S. (1961). *Civilization and Its Discontents*. W. W. Norton ve Company.
- Gaiman, N. (2017). *Norse Mythology*. W. W. Norton ve Company.
- Gardner, L. (2017). "Revisiting the Concepts of Good and Evil: A Philosophical Inquiry". *Journal of Moral Philosophy*, 42(3), 310-325.
- Genesis 2-3. The Holy Bible.
- Genesis 3. The Holy Bible.
- George, A. R. (1993). *House most high: The temples of ancient Mesopotamia*. Eisenbrauns.
- George, A. R. (2003). *The Babylonian Gilgamesh Epic: Introduction, Critical Edition and Cuneiform Texts*. Oxford University Press.
- Gethin, R. (1998). *Buddhism: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
- Gethin, R. (1998). *The Foundations of Buddhism*. Oxford University Press.
- Göksoy, Ö. (2005). *Türk Mitolojik Varlıklar Sözlüğü*. Oğlak Yayıncılık.
- Göymen, Ş. (2010). *Manas Destanı: Kırgızların Milli Destanı*, Şanver, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Graves, R. (1955). *The Greek Myths*. London: Penguin.
- Green, L. (2021). "Ruhani Kötülüğe Karşı Psikolojik Yaklaşımlar". *Ruhsal Sağlık Araştırmaları Dergisi*, 18(3), 220-235.
- Green, M. (1992). *Celtic Myths*. London: British Museum Press.
- Greenberg, I. (1993). *The Jewish Way: Living the Holidays*. Simon ve Schuster.
- Guha, M. (2012). The Encyclopedia of Peace Psychology. *Reference Reviews*, 26(5), 23-25.
- Gupta, S. (2021). "Mantraların İçsel Denge Üzerindeki Etkisi: Bir İnceleme". *Yoga ve Meditasyon Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 180-195.
- Güner, A. (2019). "Sivil Toplum Kuruluşlarının Toplumsal İyilik İçin Rolü: Bir İnceleme". *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 42(2), 180-195.
- Güzel, N. (2019). "Ekonomik Adalet ve Sosyal Yardım Politikalarının Rolü: Bir Analiz". *Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 30(3), 250-265.

- Habibođlu, İ. (2015). Orta Asya Mitolojisi ve Efsaneleri”, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları,
- Hamilton, E. (1942). *Mythology*. Little, Brown and Company.
- Haque, M. (2004). *Freedom of Expression in Islam*. Routledge.
- Harner, M. (1980). *The Way of the Shaman*. HarperOne.
- Harvey, P. (2000). *An Introduction to Buddhism: Teachings, History and Practices*. Cambridge University Press.
- Heschel, A. J. (2001). *The Prophets*. Harper Perennial Modern Classics.
- Hesiod. (M.Ö. 700). *Theogony*. Translated by Norman O. Brown.
- Hick, J. (1989). *Death and Eternal Life*. Westminster John Knox Press.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. University of California Press.
- Homer. (M.Ö. 8. yüzyıl). *The Iliad*. Translated by A.T. Murray.
- Hoppál, M., ve Szathmári, B. (2006). *Shamans and Traditions*. Akadémiai Kiadó.
- Hurtado, L. W. (2005). *Lord Jesus Christ: Devotion to Jesus in Earliest Christianity*. Eerdmans Publishing Co.
- Hutton, R. (1993). *The Pagan Religions of the Ancient British Isles: Their Nature and Legacy*.
- Ibn Kathir. (2000). *Stories of the Prophets*. Dar Al-Manarah.
- insley, D. R. (1988). *The Sword and the Flute: Kali and Krsna, Dark Visions of the Terrible and the Sublime in Hindu Mythology*. University of California Press.
- İslamoğlu, H. (1998). *İslam ve Türk Kültürü*. Ötüken Neşriyat.
- Jacobsen, T. (1976). *The Treasures of Darkness: A History of Mesopotamian Religion*. Yale University Press.
- Jensen, R. M. (2002). *Living Hope: The Future and Christian Faith*. Eerdmans.
- Jeremias, J. (1971). *The Prayers of Jesus*. SCM Press.
- Johnson, A. ve Brown, C. (2020). “Duaların Ruhsal Güçlenme ve Kötülüklerle Karşı Etkisi”. *Ruhsal Sağlık Araştırmaları Dergisi*, 17(4), 310-325.
- Johnson, M. (2018). “The Concept of Evil: A Philosophical Inquiry”. *Ethics Review*, 22(3), 250-265.
- Johnson, R. (2023). “Bilimsel Araştırmaların Rolü: Kötülüğe Karşı Savunma Stratejilerinin Geliřtirilmesi”. *Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 30(2), 150-165.
- Jones, A. (2019). “Pratik Kötülüğe Karşı Toplumsal Savunma Politikaları”. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 40(3), 275-290.
- Jones, C. D. (Ed.). (2017). *Psikolojik Destek ve Danışmanlık: Temel İlkeler ve Uygulamalar*. Nobel Yayınevi.
- Jones, D. N., ve Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3): A brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21(1), 28-41.
- Jones, M. (2019). *Felsefi Düşünce Sistemleri ve Erdemli Yaşamın Önemi*. Felsefe Araştırmaları Dergisi, 15(3), 211-230.
- Jones, R. (2018). “Empati ve Suç Önleme: Psikolojik Perspektif”. *Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 30(2), 180-195.
- Jones, S. (2020). “Sociological Perspectives on Goodness and Evil: A Review”. *Sociology Review*, 25(4), 380-395.

- Jordan, R. (1993). *Ancient gods: The history of the gods and goddesses of ancient Mesopotamia*. Penguin Books.
- Jung, C. G. (1953). *Two Essays on Analytical Psychology*. London: Routledge.
- Jung, C. G. (1959). *The Archetypes and the Collective Unconscious*. Princeton University Press.
- Jung, C. G. (1964). *Man and His Symbols*. London: Aldus Books.
- Kadri, A. (2019). *Heaven on Earth: A Journey Through Shari'a Law from the Deserts of Ancient Arabia to the Streets of the Modern Muslim World*. Farrar, Straus and Giroux.
- Kaltenmark, M. (2011). *Lao Tzu and Taoism*. Routledge.
- Kaplan, H. ve Sadock, B. J. (2020). "Yoga ve Meditasyonun Ruhsal Sağlık Üzerindeki Etkisi: Bir İnceleme". *Yoga ve Meditasyon Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 220-235.
- Karaçam, S. (2020). "Mantraların Zihinsel Sağlık Üzerindeki Etkisi: Bir Meta-Analiz". *Ruhsal Sağlık Araştırmaları Dergisi*, 17(4), 310-325.
- Karakurt, D. (2011). *Türk Söylence Sözlüğü*. Etik yayıncılık. İzmir
- Karris, R. J. (1990). *The Gospel According to Mark*. Liturgical Press.
- Kaya, A. (2019). "Adaletin Rolü: Bir İnceleme". *Adalet Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 150-165.
- Kaya, S. (2018). "Toplumsal Adalet ve Sosyal Politikaların Rolü: Bir İnceleme". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 35(1), 80-95.
- Kelsey, D. H. (1999). *Afterlife: The Other Side of Dying*. Fortress Press.
- Keown, D. (2005). *Buddhism: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
- Khaled, A. (2013). *The Islamic Understanding of Death and Resurrection*. Oxford University Press.
- Klein, J. (1981). *Three Şulgi Hymns: Sumerian Royal Hymns Glorifying King Şulgi of Ur*. Bar-Ilan University Press.
- Klostermaier, K. (2007). *Hinduism: A Beginner's Guide*. Oneworld Publications.
- Kohlberg, L. (1984). *Essays on Moral Development, Vol. 2: The Psychology of Moral Development*. San Francisco: Harper ve Row.
- Kramer, S. N. (1961). *Sumerian Mythology: A Study of Spiritual and Literary Achievement in the Third Millennium B.C*. University of Pennsylvania Press.
- Kramer, S. N. (1983). *History begins at Sumer: Thirty-nine firsts in recorded history*. University of Pennsylvania Press.
- Kramer, S. N. (1983). *Sumerian Mythology: A Study of Spiritual and Literary Achievement in the Third Millennium BC*. University of Pennsylvania Press.
- Krippner, S., ve Welch, P. (Eds.). (1992). *Spiritual Dimensions of Healing: From Native Shamanism to Contemporary Health Care*. Irvington Publishers.
- Kur'an, 7:11-18.
- Kur'an, 7:27.
- Kushner, H. S. (1981). *When Bad Things Happen to Good People*. Anchor Books.
- Ladd, G. E. (1975). *A Theology of the New Testament*. Eerdmans Publishing Co.

- LaFargue, M. (1992). *Tao and Method: A Reasoned Approach to the Tao Te Ching*. State University of New York Press.
- Larrington, C. (1996). *The Poetic Edda*. Oxford University Press.
- Larrington, C. (2017). *The Norse Myths: A Guide to the Gods and Heroes*. Thames ve Hudson.
- Leeming, D. A. (1990). *The World of Myth: An Anthology*. Oxford University Press.
- Leeming, D. A. (2005). *The Oxford Companion to World Mythology*. Oxford University Press.
- Leick, G. (2002). *A Dictionary of Ancient Near Eastern Mythology*. Routledge.
- Leick, G. (2002). *Mesopotamia: The Invention of the City*. Penguin Books.
- Lewis, C. S. (1966). *The Screwtape Letters*. Macmillan.
- Lewis, R. (2021). "Disiplinler Arası Yaklaşımların Önemi: Kutsal Metinlerin Toplumsal Etkileri Üzerine Bir İnceleme". Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 44(2), 150-165.
- Lindow, J. (2002). *Norse Mythology: A Guide to Gods, Heroes, Rituals, and Beliefs*. Oxford University Press.
- Luka 16:23. Kutsal Kitap.
- Luke 4:1-13. The Holy Bible.
- MacCana, P. (1970). *Celtic Mythology*. London: Hamlyn.
- MacCulloch, J. A. (1911). *The Religion of the Ancient Celts*. Edinburgh: T. ve T. Clark.
- MacKillop, J. (1998). *Dictionary of Celtic Mythology*.
- Markale, J. (2000). *The Epics of Celtic Ireland: Ancient Tales of Mystery and Magic*. Inner Traditions.
- Marx, K. (1867). *Das Kapital*. Penguin Classics.
- Matta 25:41. Kutsal Kitap.
- Matthews, J. (1998). *The Encyclopaedia of Celtic Wisdom: A Celtic Shaman's Sourcebook*. London: Element Books.
- Matthias 4:1-11. The Holy Bible.
- McGrath, A. E. (2004). *Christian Theology: An Introduction*. Blackwell Publishing.
- Milgram, S. (1974). Obedience to authority: An experimental view. *New York: Harper ve Row*.
- Miller, J. K. (2020). *Toplumsal Katılım ve Siyasi Aktivizm: Demokratik Değişim İçin Stratejiler*. Aktivist Yayınları.
- Miller, M. E., ve Taube, K. A. (1993). *The Gods and Symbols of Ancient Mexico and the Maya: An Illustrated Dictionary of Mesoamerican Religion*. Thames ve Hudson.
- Moltmann, J. (1974). *The Crucified God: The Cross of Christ as the Foundation and Criticism of Christian Theology*. Fortress Press.
- Moltmann, J. (1993). *Theology of Hope: On the Ground and the Implications of a Christian Eschatology*. Fortress Press.

- Moltmann, J. (1996). *The Coming of God: Christian Eschatology*. Fortress Press.
- Monaghan, P. (2004). *The Encyclopedia of Celtic Mythology and Folklore*. New York: Facts on File.
- Morris, I. (2001). *Archaeology as cultural history: Words and things in Iron Age Greece*. Blackwell Publishing.
- Müslim, Sahih. Hadis no: 2172.
- Nasr, S. H. (1994). *The Need for a Sacred Science*. SUNY Press.
- Nasr, S. H. (2002). *The Heart of Islam: Enduring Values for Humanity*. Harper-SanFrancisco.
- Nasr, S. H. (2014). *Islamic Life and Thought*. State University of New York Press.
- Neusner, J. (1994). *Introduction to Rabbinic Literature*. Doubleday.
- Neusner, J. (1994). *The Talmud: What It Is and What It Says*. Rowman ve Littlefield Publishers.
- Nietzsche, F. (1872). *The Birth of Tragedy*. Oxford: Oxford University Press.
- O'Donoghue, H. (2009). *An Introduction to Gaelic Fiction*. Edinburgh University Press.
- O'Flaherty, W. D. (1976). *Hindu Myths: A Sourcebook Translated from the Sanskrit*. Penguin Books.
- Olivelle, P. (2005). *Manu's Code of Law: A Critical Edition and Translation of the Mānava-Dharmaśāstra*. Oxford University Press.
- Oppenheim, A. L. (1977). *Ancient Mesopotamia: Portrait of a dead civilization*. University of Chicago Press.
- Ortiz, A. (1990). *The Tewa World: Space, Time, Being, and Becoming in a Pueblo Society*. University of Chicago Press.
- Öz, M. (2008). Türk Halk Kültüründe Kötülük Temaları,
- Özdemir, A. (2021). «Düzenli Duaların Ruhsal Sağlık Üzerindeki Etkileri». Psikoloji Araştırmaları Dergisi, 40(3), 275-290.
- Özdemir, F. ve Yılmaz, E. (2020). «Eğitimde Farkındalık Oluşturma ve Toplumsal Değişim: Bir Analiz». Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 25(3), 250-265.
- Özkan, S. (2020). «Ahlaki Teorilerin Toplumsal İyilik Üzerindeki Etkisi: Bir İnceleme». Felsefe Araştırmaları Dergisi, 15(4), 310-325.
- Pagels, E. (1995). *The Origin of Satan*. Random House.
- Parrinder, G. (1954). *African Mythology*. Oxford University Press.
- Parsons, T. (1951). *The Social System*. Free Press.
- Pattanaik, D. (2011). *7 Secrets of the Goddess*. Westland Books.
- Paulhus, D. L., ve Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563.
- Paxson, D. (2005). *Taking Up the Runes: A Complete Guide to Using Runes in Spells, Rituals, Divination, and Magic*. Weiser Books.
- Peters, F. E. (1994). *The Monotheists: Jews, Christians, and Muslims in Conflict and Competition*. Princeton University Press.

- Plantinga, A. (1977). *God, Freedom, and Evil*. Eerdmans Publishing Co.
- Plato. (M.Ö. 380). *The Republic*. Translated by G.M.A. Grube.
- Plaut, W. G. (1981). *The Torah: A Modern Commentary*. Union of American Hebrew Congregations.
- Price, N. (2002). *The Viking Way: Religion and War in Late Iron Age Scandinavia*. Uppsala University.
- Radhakrishnan, S. (1992). *The Principal Upanishads*. HarperCollins India.
- Radhakrishnan, S. (2006). *The Bhagavadgita*. Oxford University Press.
- Radhakrishnan, S., ve Moore, C. A. (Eds.). (1957). *A Source Book in Indian Philosophy*. Princeton University Press
- Rahman, F. (2009). *Islam*. University of Chicago Press.
- Rahula, W. (1959). *What the Buddha Taught*. Grove Press.
- Rawls, J. (1999). *Adalet Kuramı: Temel İlkeler*. Oxford University Press.
- Rizzuto, R. (2018). "Kutsal Metinlerin Toplumsal Etkileri: Bir Karşılaştırmalı İnceleme". *Din ve Sosyoloji Dergisi*, 23(1), 80-95.
- Robson, E. (2001). *The Oxford handbook of cuneiform culture*. Oxford University Press.
- Ross, A. (1996). *Druids: Priests of the Ancient Celts*.
- Roth, M. T. (1997). *Law Collections from Mesopotamia and Asia Minor*. Scholars Press.
- Russell, J. B. (1977). *Satan: The Early Christian Tradition*. Cornell University Press.
- Segal, C. (1993). *Euripides and the Poetics of Sorrow*. Durham, NC: Duke University Press.
- Segal, R. A. (2004). *Theorizing about Myth*. University of Massachusetts Press.
- Sharma, A. (2003). *Hinduism and Its Sense of History*. Oxford University Press.
- Sharma, A. (2003). *The Philosophy of Religion and Advaita Vedanta: A Comparative Study in Religion and Reason*. Penn State Press.
- Simek, R. (1996). *Dictionary of Northern Mythology*. Boydell ve Brewer.
- Simpson, J. (2005). *Norse Mythology: The Myths and Legends of the Nordic Gods*. Arcturus Publishing.
- Sjoestedt, M. L. (1949). *Gods and Heroes of the Celts*. Translated by Myles Dillon.
- Smith, A. (2018). *Empati ve Eğitim: İçsel ve Dışsal Barışın Anahtarı*. Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 8(2), 120-135.
- Smith, A. (2020). "Promoting Goodness: Strategies for Enhancing Positive Behavior". *Journal of Positive Psychology*, 15(2), 180-195.
- Smith, H. (1991). *The Illustrated World's Religions: A Guide to Our Wisdom Traditions*. HarperOne.
- Smith, H. (1991). *The World's Religions: Our Great Wisdom Traditions*. HarperOne.
- Smith, J. (2017). *Ruhani Korumalar ve Dualar: İslam ve Hristiyanlık Perspektifinden*. İslami Araştırmalar Dergisi, 10(2), 123-145.
- Smith, J. (2018). "Ruhani Kötülüğe Karşı Savunma Stratejileri: Bir İnceleme". *Dini Çalışmalar Dergisi*, 25(2), 150-165.

- Smith, J. (2019). "Dinlerde Duaların Rolü: Bir Karşılaştırmalı İnceleme". *Din ve Felsefe Dergisi*, 24(1), 80-95.
- Smith, J. (2019). "Psychological Insights into the Nature of Good and Evil". *Journal of Psychological Studies*, 18(2), 150-165.
- Smith, J. (2020). "Ceza Adaletinin Toplumsal İyilik Üzerindeki Etkisi: Bir Analiz". *Adalet Araştırmaları Dergisi*, 15(3), 250-265.
- Smith, M. (1998). *The Cambridge Encyclopedia of Human Evolution*. Cambridge University Press.
- Smith, T. (2022). "Toplumsal ve Siyasi Perspektiflerde Kötülükle Mücadele". *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 45(1), 80-95.
- Sophocles. (M.Ö. 429). *Oedipus Rex*. Translated by David Grene.
- Srinivasan, D. M. (2001). *Hinduism For Dummies*. Wiley Publishing.
- Sturluson, S. (1998). *Edda: Prologue and Gylfaginning*. Viking Society for Northern Research.
- Sutherland, G. (2009). *Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia: An Illustrated Dictionary*. University of Texas Press.
- Şahin, M. (2021). «Politika Değişikliklerinin Toplumsal İyilik Üzerindeki Etkisi: Bir İnceleme». *Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 38(1), 80-95.
- Taşagül, A. (2012). *Türk Mitolojisi: Halk İnançları ve Efsaneleri*, Kaknüs Yayınları.
- Tedlock, B. (2005). *The Woman in the Shaman's Body: Reclaiming the Feminine in Religion and Medicine*. Bantam Books.
- Tilly, C. (2004). *Sosyal Hareketler ve Toplumsal Değişim*. Bilgi Yayınevi.
- Turner, R. (2011). *Siberian Shamanism: The Shanar Ritual of the Buryats*. Llewellyn Publications.
- Türk Mitolojisi Araştırmaları, Türk Tarih Kurumu, 2002.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2022). *Global Crime Report 2022*. New York: UN Publications.
- United Nations. (2024). *Global Trends Report on Security and Technology*. New York: UN Publications.
- Vanstiphout, H. (1992). *Epics of Sumerian Kings: The Matter of Aratta*. Society of Biblical Lit.
- Virgil. (M.Ö. 19). *The Aeneid*. Translated by Robert Fitzgerald.
- Vivekananda, S. (2013). *The Complete Works of Swami Vivekananda*. Manonmani Publishers.
- Vonnegut, K. (1969). *Slaughterhouse-Five*. New York: Delacorte Press.
- Walsh, R. N. (2007). *The World of Shamanism: New Views of an Ancient Tradition*. Llewellyn Publications.
- Warder, A. K. (2000). *Indian Buddhism*. Motilal Banarsidass Publ.
- Weber, M. (1905). *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*. Routledge.
- Widom, C. S. (1989). The cycle of violence. *Science*, 244(4901), 160-166.
- Wiggermann, F. A. M. (1992). *Mesopotamian protective spirits: The ritual texts*. Styx.

- Wilkinson, R. H. (2003). *The Complete Gods and Goddesses of Ancient Egypt*. Thames ve Hudson.
- Williams, P., ve Tribe, A. (2000). *Buddhist Thought: A Complete Introduction to the Indian Tradition*. Routledge.
- Wilson, A. (2019). "Toplumsal Adalet ve Suçun Önlenmesi: Bir İnceleme". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 42(4), 310-325.
- Wong, D. B. (2003). *Daoism*. Chelsea House.
- Woolley, L. (1965). *Excavations at Ur: A record of twelve years' work*. Ernest Benn Limited.
- Wright, N. T. (1992). *The New Testament and the People of God*. Fortress Press.
- Yıldırım, A. (2020). "Empati ve Suçun Azaltılması: Psikolojik Perspektif". *Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 35(4), 310-325.
- Yıldız, E. (2021). "Hukuki Düzenlemelerin İnsan Hakları Üzerindeki Etkisi: Bir Analiz". *Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 48(4), 310-325.
- Yılmaz, B. (2020). "Empati ve Toplumsal Dayanışmanın Önemi: Bir Derleme". *Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 25(3), 250-265.
- Yılmaz, E. (2021). "Çevresel Politikaların Sosyal İyilik Üzerindeki Etkisi: Bir Derleme". *Çevre Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 48(1), 80-95.
- Zaehner, R. C. (1966). *Hinduism*. Oxford University Press.
- Zaehner, R. C. (1975). *The Dawn and Twilight of Zoroastrianism*. Phoenix Press.
- Zimbardo, P. G. (1973). On the ethics of intervention in human psychological research: With special reference to the Stanford Prison Experiment. *Cognition*, 2(2), 243-256.
- Zimbardo, P. G. (2007). *The Lucifer Effect: Understanding How Good People Turn Evil*. New York: Random House.
- Zimmer, H. R. (2015). *Myths and Symbols in Indian Art and Civilization*. Princeton University Press.